Lescha davart igl uorden public

per la vischnaunca Lumnezia

Cuntegn

1. Disposiziuns generalas 4

Art. 1 Object 4

2. Segirtad publica ed uorden public 4

2.1. Protecziun da persunas e dalla segirtad publica 4

Art. 2 Segirar baghetgs ed implonts 4
Art. 3 Allontanar indrezs da protecziun 4
Art. 4 Territori da tir 4
Art. 5 Rumir neiv 5

2.2. Tener animals 5

Art. 6 Principi 5
Art. 7 Obligaziun d’annunziar tgauns 5
Art. 8 Tener tgauns ella publicitad 5

3. Protecziun dils objects publics e privats 6

3.1. Objects publics 6

Art. 9 Tschuffergnada da proprietad publica 6
Art. 10 Diever da plazs e parcadis publics 6
Art. 11 Relaziun denter terren public e terren privat 6
Art. 12 Tagliar roma e caglias sper vias communalas 6
Art. 13 Luvrar vid vehichels ed utensils 6
Art. 14 Areals libers da drogas 6
Art. 15 Campar 7
Art. 16 Posts aults e camonas da laghegiar 7

3.2. Objects privats 7

Art. 17 Deposits da vehichels ord circulaziun 7
Art. 18 Obligaziun da cultivaziun 7

4. Protecziun digl ambient 7

Art. 19 Disturbis en general 7
Art. 20 Canera 7
Art. 21 Dis da ruaus 8
Art. 22 Sittar e fiugs aritificials 8
Art. 23 Dronas e models da sgular 8
Art. 24 Immissiuns da glisch 8
Art. 25 Immissiuns dall’agricultura e horticultura 8
Art. 26 Seivs e claus 9
Art. 27 Zonas da ruaus per la selvaschina 9
Art. 28 Deponer ballas da silo 9

5. Execuziun 9
5.1. Autoritads 9
Art. 29 Suprastonza communala 9
Art. 30 Obligaziun da selegitimar 9
5.2. Lubientschas e taxas 9
Art. 31 Lubientschas 9
Art. 32 Taxas e cuosts da procedura 10
6. Disposiziuns penalas 10
Art. 33 Disposiziun penala e rom penal 10
Art. 34 Procedura administrativa ordinaria 10
Art. 35 Procedura da multa disciplinara 10
Art. 36 Cuosts d'uffeci 10
Art. 37 Restabiliment 10
Art. 38 Cuntegn dallas decisiuns 10
Art. 39 Mieds legals 10
7. Disposiziuns finalas 11
Art. 40 Ordinaziuns 11
Art. 41 Entrada en vigur 11

Lescha davart igl uorden public per la vischnaunca Lumnezia

dils 23 da settember 2018

La cuminonza dils votants all'urna,

sebasond sin art. 39 al. 1 lit. b dalla constituziun dalla vischnaunca Lumnezia dils 23 da settember 2012 sco era sin art. 79 dalla constituziun cantunala dil cantun Grischun (DG 110.100), art. 2 dalla Lescha da vischnauncas dil cantun Grischun (DG 175.050), art. 3 dalla Lescha da polizia dil cantun Grischun (DG 613.000) ed art. 2 al. 2 dalla Lescha davart ils fatgs da veterinaris (DG 914.000)

concluda

1. Disposiziuns generalas

Art. 1 Object

[1] Questa lescha cuntegn determinaziuns per il territori communal che cumpleteschan la legislaziun federala e cantunala aschinavon che quei ei caussa dalla vischnaunca:

a. per mantener la segirtad publica ed igl uorden public;
b. per garantir la segirtad da persunas ed animals;
c. per proteger igl ambient e la proprietad da donns e prighels da tut gener.

[2] La legislaziun superiura federala e cantunala ei resalvada.

[3] Resalvadas ein plinavon autras leschas ed auters decrets dil dretg communal.

2. Segirtad publica ed uorden public

2.1. Protecziun da persunas e dalla segirtad publica

Art. 2 Segirar baghetgs ed implonts

[1] Implonts che san esser prigulus ein da signalisar a moda adequata.

[2] Ils responsabels per objects ed implonts han da procurar che tocs libers da baghetgs e seivs ni objects crodan sin plazs, vias, sendas ed implonts accessibels publicamein. Oravontut han els da segirar sufficientamein objects che sesanflan avon finiastras, sin terrassas e sin tetgs.

[3] Plinavon han els d'impedir che aua ni glatsch da tetgs croda sin vias, sendas ed implonts accessibels publicamein.

[4] Fussals, tumbins, puschineras sco era vaus, foss, scavaments, excavaziuns, ed autras profundaziuns el terren ein da cuvierer a moda segira, respectivamein da barricadar e signalisar per exclauder il prighel d'accidents.

Art. 3 Allontanar indrezs da protecziun

Per persunas buca autorisadas eisi scumandau da sluccar, manipular ni allontanar punts, piogns, canals, rempars, uviarchels da hidrants e da drenadis, barrieras ed auters indrezs da protecziun.

Art. 4 Territori da tir

Duront exercezis da tir eis ei scumandau da traversar igl areal da tir determinau ni signalisau sco era las zonas da prighel el contuorn.

Art. 5 Rumir neiv

[1] Proprietaris da schischom ston tolerar ch'ei vegn stuschau neiv sil territori privat che cunfinescha las vias ed ils plazs publics en connex cun la rumida da neiv e quei senza indemnisaziun.

[2] Tetgs da baghetgs sper vias e plazs publics ston vegnir muni cun indrezs adattai per impedir che la neiv ed il glatsch leischnien giu.

[3] Igl ei scumandau da fierer e deponer neiv da schischom privat sin vias publicas, passapeis, sendas e plazzas publicas. La suprastonza communala sa dar lubientschas excepziunalas sin fundament d'ina damonda all'entschatta digl unviern ed encunter indemnisaziun.

2.2. Tener animals

Art. 6 Principi

[1] Animals ein da tener adequatamein alla specia. La dignitad ed il beinesser dils animals ei da respectar tenor la legislaziun davart la protecziun dils animals, l'agricultura ed ils fatgs veterinars per ch'els vegnien preservai da dolurs, suffrientscha e donns.

[2] Animals ein da tener tal'uisa che carstgauns, animals ni objects vegnan buca periclitai u donnegiai. Las emmissiuns da canera, impestaziun, polluziun ed auters origins astgan buca caschunar mulestas sur mesira. Sch'ei vegn buca fatg remedura malgrad in avertiment ufficial ein ils animals dad allontanar.

[3] Animals senza patrun ed animals fugi vegnan tractai tenor art. 67 dalla Lescha davart ils fatgs da veterinari (DG 914.000).

Art. 7 Obligaziun d'annunziar tgauns

[1] Mintga tgaun che vegn tenius en vischnaunca ei d'annunziar dil patrun alla vischnaunca. L'annunzia ha da succeder mintg'onn entochen ils 31 da schaner. En cass d'ina midada dil possessur ei il niev possessur obligaus da s'annunziar enteifer 30 dis.

[2] L'obligaziun d'annunzia vala, schigleiti ch'il tgaun ha treis meins.

Art. 8 Tener tgauns ella publicitad

[1] Igl ei scumandau da schar ir tgauns senza survigilar els e da schar giappar els permanentamein el liber.

[2] Igl ei scumandau da prender tgauns en baselgias e capluttas, santeris, salas publicas da concert ni localitads da semeglionT gener. Excepiu da quei scamond ein tgauns da tschocs e tgauns d'assistenza.

[3] En baghetgs dall'administraziun communala, sin areals da scola e da scoletta, sin plazzas da giug, implonts da sport e parcs publics sco era en menaschis da restauraziun ein ils tgauns da menar vid la tschenta cuorta. La suprastonza communala sa determinar ulteriurs areals, nua ch'igl ei da menar temporarmein ni permanentamein ils tgauns vid la tschenta.

[4] Tgauns che mordan e muntan in prighel astg'ins schar liber mo cun buccari cumpleinamein segir. Per tgauns che mulestan tras in cumpurtament nausch e disgustus enviers la generalitad sa la suprastonza communala disponer ch'els vegnan eliminai senza indemnisaziun al possessur.

[5] Possessurs e menaders da tgauns han da procurar ch'ils excrements da tgaun sin terren public e terren privat da tiarzs vegnien allontanai immediat e conform agl uorden.

3. Protecziun dils objects publics e privats

3.1. Objects publics

Art. 9 Tschuffergnada da proprietad publica

[1] Igl ei scumandau da tschuffergnar ni da far midadas vid proprietad publica, oravontut

a. da better e schar scher rumians da tut gener sin terren public;

b. da far ses basegns sin terren public en territoris habitai ni en in liug visibel pil public.

[2] Sacs da rumians ein da deponer bein serrai en containers, containers sutterrans ni sin las plazzas da rimnada indicadas.

[3] Vias publicas ein da schubergiar ladinamein suenter ch'ellas ein vegnidas tschuffergnadas en ina moda ni l'autra, sco per exempel entras lavurs da construcziun, transports, restonzas da cargar fein sco era cun transportar grascha e puschina.

[4] Vegnan las lavurs buca exequidas dil caschunader succeda quei entras la vischnaunca cun adossar ils cuosts a quel.

Art. 10 Diever da plazs e parcadis publics

[1] Sco parcadis publics valan las surfatschas ch'ein signalisadas ni marcadas sin plazs ni areals publics.

[2] Per reglar il diever dils parcadis publics relai la suprastonza communala in'ordinaziun.

[3] Il diever da plazs e parcadis publics sur il rom dil diever general basegna ina lubientscha.

Art. 11 Relaziun denter terren public e terren privat

[1] Il diever da terren privat che cunfinescha cun terren public astga ni influenzar ni periclitar il diever general dil terren public.

[2] Quei vala era sche dretgs publics da passar a pei e cun vehichels existan sin terren privat.

Art. 12 Tagliar roma e caglias sper vias communalas

[1] Caglias e roma da plontas che survargan ils cunfins da vias communalas e passapeis ni cuarclan tablas da signalisaziun e cazzolas da via ein da tagliar anavos.

[2] Vegnan las lavurs buca exequidas dil proprietari succeda quei entras la vischnaunca cun adossar ils cuosts a quel.

Art. 13 Luvrar vid vehichels ed utensils

Luvrar vid vehichels, maschinas ed utensils sin terren public ei scumandau. Excepidas ein reparaturas d'urgenza. En cass da basegns ein da prender mesiras da protecziun encunter canera e tschuffergnada.

Art. 14 Areals libers da drogas

[1] Il consum d'alcohol, nicotin ni autras drogas ei scumandaus sin areals da scola e scoletta sco era sin plazzas publicas da giug per affons duront ch'ils affons ein leu.

[2] En implonts da temps liber e sport, vias e plazzas cun access per la generalitad sco era parcs publics sa la suprastonza communala definir areals libers da drogas permanents ni temporars.

[3] Ils areals ch'ein libers da drogas ein da signalisar corrispundentamein.

Art. 15 Campar

[1] Campar sco era installar tendas e rulottas habitadas ei lubiu mo sin plazzas definidas dalla suprastonza communala.

[2] Per camps da tendas (battasendas, camps da vacanzas) cun occupaziun temporara san vegnir indicadas plazzas da campar. Leutier ei necessaria ina lubientscha dalla suprastonza communala.

Art. 16 Posts aults e camonas da laghegiar

Per ereger posts aults e camonas da laghegiar en uauls privats e publics basegna ei in'annunzia agl uffeci forestal communal ed il consentiment dil proprietari da terren.

3.2. Objects privats

Art. 17 Deposits da vehichels ord circulaziun

[1] Vehichels che vegnan buca duvrai pli astgan buca vegnir deponi sin terren public.

[2] Sin terren privat che sesanfla ordeifer il territori da baghegiar astgan vehichels ord funcziun vegnir deponi maximalmein duront 2 onns. Spustar tals vehichels en in auter liug interrumpa buca quella durada.

[3] Cuntravenziuns vegnan persequitadas tenor las prescripziuns dall'Ordinaziun cantunala davart la protecziun digl ambient (DG 820.110).

Art. 18 Obligaziun da cultivaziun

[1] Parcellas da baghegiar buca surbaghegiadas ein da cultivar cun segar regularmein.

[2] Vegnan las lavurs buca exequidas dil proprietari succeda quei entras la vischnaunca cun adossar ils cuosts ad el.

4. Protecziun digl ambient

Art. 19 Disturbis en general

Emissiun smesiradas, inusitadas per las relaziuns dil liug e donnegiusas per la cuminonza ein scumandadas, particularmein entras canera, fem, gas, fulin, tuffien, illuminaziun, stremblida etc.

Art. 20 Canera

[1] Il temps da ruaus da notg cuoza dallas 22.00 entochen las 05.00. Duront quellas uras eis ei scumandau da far canera cun activitads che mulestan.

[2] Dis da ruaus publics e locals ei da risguardar il basegns da ruaus dalla populaziun. Quei vala era per lavurs da manteniment internas ed externas vid objects.

[3] Igl ulteriur temps ein d'evitar tut ils disturbis excessivs che san vegnir evitai tras mesiras raschuneivlas ni cun prender il risguard dueivel.

[4] La suprastonza communala sa dar lubientschas excepziunalas per occurrenzas, eveniments e cass specials.

Art. 21 Dis da ruaus

[1] Sper il di dalla fiasta naziunala digl 1. d'uost valan ils dis da ruaus publics tenor Lescha dil cantun Grischun davart ils dis da ruaus publics (DG 520.100). Ils dis da ruaus locals ein:
a. S. Giusep
b. Sontgilcrest
c. Nossadunna d'uost
d. Numnasontga

[2] Per ils dis da ruaus locals valan las disposiziuns dalla lescha cantunala conform al senn.

Art. 22 Sittar e fiugs aritificials

[1] Trenaments da sittar cun armas da fiug ein lubi mo en implonts da tir. Ei valan ils temps da ruaus general.

[2] Fiugs artificials ch'effectueschan canera duront ils temps da ruaus tenor art. 20 al. 1 e 2 ein lubi sulettamein la notg dalla midada digl onn e la sera dalla fiasta naziunala. Excepziuns basegnan ina lubientscha dalla suprastonza communala.

[3] Arder fiugs artificials egl uaul, agl ur digl uaul sco era els vitgs ed agl ur dils vitgs ei scumandau. Enviers baghetgs cun animals ei da tener ina distanza sufficienta che garantescha la segirtad e ch'ils animals vegnan buca tementai.

Art. 23 Dronas e models da sgular

[1] Per sgols cun dronas e models da sgular per hobi ei d'observar ina distanza da silmeins 100 m enviers glieud e habitadis. Dil reminent valan las prescripziuns dall'Ordinaziun federala davart ils aeromobils da categorias specialas (OACS, RS 748.941) e d'applicar ein las reglas d'exercezi per dronas e models da sgular digl Uffeci federal d'aviatica civila (UFAC).

[2] La suprastonza communala sa decretar zonas temporaras da scamond en fuorma da publicaziun egl organ ufficial.

Art. 24 Immissiuns da glisch

El cass d'interess publics ni privats predominonts sa la suprastonza communala restrenscher ni scumandar illuminaziuns surdimensiunadas che disturban.

Art. 25 Immissiuns dall'agricultura e horticultura

[1] Utensils e maschinas agricolas e d'iert ein da mantener en in stadi che lur canera vegn diminuida ton sco pusseivel.

[2] Duront dis da ruaus publics e locals tenor art. 21 ein lubidas lavurs agricolas ch'ein dependentas dall'aura mo sch'ei smanatscha il prighel che la raccolta vegni svaletada ni ruinada.

[3] Duront dis da ruaus publics e locals eis ei scumandau da trer grascha e puschina sco era da segar praus e pastgets.

[4] Ventilaziuns da fein ein da sclauder duront il temps da ruaus da notg. La suprastonza communala sa lubir excepziuns.

Art. 26 Seivs e claus

[1] Seivs da fildirom cun spinas ni dad auters materials prigulus ein scumandadas sigl entir intschess dalla vischnaunca.

[2] Seivs da reit ein d'allontanar ladinamein suenter la pasculaziun. Seivs da fildiroms ein d'allontanar ni da metter per plaun ladinamein suenter la scargada ni suenter il temps da vegetaziun.

[3] Seivs e claus enteifer las zonas da sport d'unviern ein d'allontanar cumplettamein suenter il temps da vegetaziun.

[4] La suprastonza communala sa definir ulteriurs territoris els quals ein d'allontanar las seivs ed ils claus duront igl unviern per prevegnir a prighel per persunas ed animals ni donns vid caussas.

Art. 27 Zonas da ruaus per la selvaschina

Ellas zonas da ruaus per la selvaschina astgan las sendas indicadas buca vegnir bandunadas duront la restricziun temporara d'access che la suprastonza communala ha fixau.

Art. 28 Deponer ballas da silo

[1] La deponia da ballas da silo en connex cun la selvaschina sedrezza tenor las determinaziuns digl Uffeci per la segirtad da victualias e per la sanadad d'animals dil cantun Grischun.

[2] Determinaziuns arisguard distanzas da cunfins, limitaziuns d'altezia, distanzas digl uaul, dall'aua e da vias ein dad observar en connex cun il deposit da ballas da silo.

5. Execuziun

5.1. Autoritads

Art. 29 Suprastonza communala

[1] La suprastonza communala ei l'autoritad suprema da polizia dalla vischnaunca.

[2] La suprastonza communala sa incumbensar singulas unitads dall'administraziun communala sco era instituziuns publicas e privatas adattadas cun singulas incumbensas polizialas.

[3] La suprastonza communala pren mesiras profilacticas ni urgentas, sch'ei dat la smanatscha greva ed imminenta per la segirtad publica ed igl uorden public, che sa buca vegnir prevegnida ni impedida autruisa.

Art. 30 Obligaziun da selegitimar

Ils organs cun incumbensas polizialas selegitimeschan sin damonda cun in document.

5.2. Lubientschas e taxas

Art. 31 Lubientschas

[1] Sch'ei basegna tenor questa lescha ina lubientscha ei per regla da far ina damonda corrispundenta treis jamnas ordavon.

[2] Ina lubientscha vegn dada sche las cundiziuns persunalas e realas necessarias ein dadas e sche interess publics e privats predominonts s'opponan buca.

[3] En cass ch'ina dallas cundiziuns per la lubientscha croda naven posteriuramein ni ch'ina cundiziun ni in'obligaziun per la lubientscha vegn buc observada sa la lubientscha vegnir retratga immediatamein e senza indemnisaziun.

[4] Lubientschas tenor questa lescha ein persunalas ed astgan mo vegnir transferidas ad in'autra persuna cun il consentiment dall'autoritad da lubientscha.

Art. 32 Taxas e cuosts da procedura

Per disposiziuns che sebasan sin questa lescha vegnan incassai per regla cuosts da procedura da 50 tochen 200 francs. En cass da proceduras pli extendidas ni en cass da difficultads particularas san cuosts da procedura da tochen 1000 francs vegnir incassai.

6. Disposiziuns penalas

Art. 33 Disposiziun penala e rom penal

Tgi che cunterfa intenziunadamein ni per negligientscha a quella lescha ni surpassa disposiziuns che sebasan sin quella vegn castigiaus cun ina multa da tochen 5'000 francs. En levs cass sa vegnir admoniu a bucca ni en scret enstagl da dar ina multa ni vegnir desistiu d'in castitg. Las disposiziuns penalas dil cantun e dalla confederaziun ein resalvadas.

Art. 34 Procedura administrativa ordinaria

[1] La suprastonza communala ei responsabla per las proceduras administrativas ordinarias che stattan en cumpetenza dalla vischnaunca. Las disposiziuns generalas che valan per il dretg penal cantunal tenor art. 5 al. 3 dalla Lescha da vischnauncas dil cantun Grischun (DG 175.050) ein applicablas.

[2] La procedura da persecuziun e giudicament da delicts tenor dretg communal sedrezza tenor la Lescha davart la giurisdicziun administrativa (DG 370.100), aschinavon ch'il delict ei buca vegnius commess da giuvenils el senn dil dretg penal per giuvenils (RS 311.1) ni ch'ei existan prescripziuns da procedura specialas. La procedura encunter giuvenils sedrezza tenor la procedura penala per giuvenils (RS 312.1).

Art. 35 Procedura da multa disciplinara

[1] La suprastonza communala ordinescha la puniziun da cuntravenziuns entras la procedura da multa disciplinara. Ella definescha ils funcziunaris communals ni tiarzas persunas ch'ein autorisadas d'incassar la multa.

[2] Per la procedura da multa disciplinara valan tenor art. 4 al. 3 dalla Lescha introductiva tier il cudisch da procedura penala svizzer (DG 350.100) ils art. 45 tochen 49 LItCPP conform al senn.

Art. 36 Cuosts d'uffeci

[1] La vischnaunca sa metter a quen spesas d'uffeci per relaschar e tarmetter decisiuns e disposiziuns.

Art. 37 Restabiliment

Las persunas cun incumbensas executivas ein autorisadas da procurar ni d'ordinar il restabiliment immediat dil stadi legal. Ils culponts ni responsabels han da surprender ils cuosts.

Art. 38 Cuntegn dallas decisiuns

Tut las decisiuns e disposiziuns dallas autoritads executivas han da cuntener la denominaziun exacta digl act castigiabel, las disposiziuns penalas applicablas e l'indicaziun dils mieds legals.

Art. 39 Mieds legals

[1] Encunter mintga disposiziun sa vegnir fatg protesta enteifer 30 dis en scret tier la suprastonza communala. Mintga recuors ha da cuntener ina proposta, ils fatgs cun ils mieds da cumprova ed ina motivaziun.

[2] Decisiuns dalla suprastonza communala san vegnir contestadas en scret e cun motivaziun cun in recuors tier la dertgira administrativa dil cantun Grischun enteifer 30 dis suenter la surdada.

7. Disposiziuns finalas

Art. 40 Ordinaziuns

La suprastonza communala relai ordinaziuns per l‘execuziun da questa lescha.

Art. 41 Entrada en vigur

[1] Questa lescha entra en vigur cun l’approbaziun entras la cuminonza dils votants all’urna.

[2] El mument che questa lescha entra en vigur ein abrogadas las disposiziuns dad autras legislaziuns communalas dil medem gener che stattan en cuntradicziun cun questa lescha.

Approbau la lescha entras la cuminonza dils votants all’urna Lumnezia ils 23 da settember 2018.

Il president communal:

Duri Blumenthal

Igl actuar:

Marcus Cavegn